

დროების რედაქცია—სიმონსონოვის ქუჩაზე, ნაზაროვის სახლში, 1-ლი კლასიკური გიმნაზიის უკან.

ხელის-მოწერა მიიღება თბილისში რედაქციაშივე, ქუთაისში, ჭილაძეების წიგნის მაღაზიაში. გარეშე მცხოვრებთათვის ადრესი: ВЪ Тифлисъ, въ редакцію «Дრობა»

ფასი: წლით 9 მ., 11 თვით—8 მ. 50 კ.; 10 თვით—8 მ.; 9 თვით—7 მ. 50 კ.; 8 თვით—7 მან.; 7 თვით—6 მ.; 6 თვით—5 მ.; 5 თვით—4 მ. 50 კ.; 4 თვ.—4 მ.; 3 თვ.—3 მ.; 2 თვ.—2 მ.; 1 თ.—1 მ.

დროება

გამოდის ყოველ დღე ორშაბათს გარდა.

ფასი განცხადებისა: სტრიქონზე რვა კაპ.; განცხადება მიიღება ქართულს, რუსულს და სხვა ენებზე.

თუ საქროება მოითხოვს, რედაქცია გაასწორებს და შეამოკლებს დასაბუქდად გამოგზავნილ წერილებს. დაუბუქდავლ წერილებს რედაქცია ვერ დაუბუნებს ავტორს.

ცალკე ნომერი «დროებისა» ღირს 5 კაპიკი

„დროების“ ფასი პირველი თებერვლიდან წლის დამლევამდე 8 მანათი და 50 კაპ.

განვირალ ქალღივივის აზრი ქამასიაზე თბილისი, 9 თებერვალს.

ჩვენმა მკითხველებმა იცნან, რომ ამას წინად გარდაიცვალა გენერალი ჭადიევი, რომელიც კარგად იცნობდა ქაეკასიას და იმ კომისიის წევრადაც იყო, რომელმაც შეიმუშავა ქაეკასიის გამგეობის წესთა ცვლილება. შეველოა, რომ გენერალი ჭადიევის აზრი ჩვენს ქვეყანაზედ ყურადღებით იქნება მიღებული უმაღლესის მთავრობისაგან და ამიტომ ჩვენცა გესურს გავაცნოთ ჩვენს მკითხველებს ზოგიერთა მის შეხედულებათაგანი ქაეკასიაზედ, რამდენადაც კი ესა სჩანს გაზეთ «რუს»-ში დაბეჭდილი მისი წერილიდან.

გენერალი ჭადიევი ლაპარაკობს პირველად იმაზედ, რომ ადგილობრივი საზოგადოება ძალიან უქმაყოფილოა ახალის სასამართლოთი და ათას დაწმინდებულს ძლიერ შეხედება ხოლომე შესაფერი სასჯელით. მერც ერთ ადგილობრივ მცხოვრებს ვერ იპოვნი, რომ ამ გვარ წეს-წყობილების კმაყოფილი იყოს.

მასუკან ჭადიევი აჩვენებს იმ დიდ მნიშვნელობას, რა მნიშვნელობაც ქაეკასიას აქვს რუსეთისათვის. «ჩვენ რომ რაიმე შემთხვევის გამო, ამბობს იგი, ქაეკასიის ქედს აქეთ გადმოგვეწია, პოლკის შესართავის მიდამო იმავე შიშში იქნებოდა, რა შიშშიაც არიან ესლა ოდესა და პირიმი. თურქებსავე ვერ შევიმაგრებდით და ჩვენს სამხრეთის სამხლარზე ჩინეთამდე ციხე-სიმაგრეები და ჯარები დაგვირდებოდა. ქაეკასიის მთების დაპყრობამ გამტკიცა ჩვენი უფლება ქაეკასიაში, მაგრამ ამას კიდევ უმეტესი გამტკიცება ეჭირება.

«ჩვენს მდგომარეობას ქაეკასიაში უბრატესობა აქვს ინგლისის შერყეულ მდგომარეობასთან ინდოეთში, რომ ქაეკასიაში ჩვენ თითქო ჩვენს საკუთარს ნიადაგზედ გვიკიდია ფეხი, ჩვენთან თანამორწმუნე საქართველოში, რომელმაც ნება-ყოფლობით გვიკისრა. მიღრე ქართველები ძმურად იდგებიან ჩვენთან, შეუძლებელია ჩვენ იქიდან ფეხი მოგვაცვლივინოს ვინმე. ამიტომ ჩვენ უნდა ვაფასებდეთ ქართველების ერთგულებას და უნდა მივაქციოთ ყურადღება შემდეგ პირობებს:

1) საქართველოში მაგრად უნდა მოვავიციებინოთ ფეხი და დაეიცვათ ქართველთა ტომი და საზოგადოება. შემთავრესი ძალა საქართველოსი—მისი

დიდძალი თავად-აზნაურობაა. ტახტის ერთგულთა ქართველ მემამულეთა ადგილი რომ სხვა ტომმა (თუნდა სომეხთა) დაიჭიროს, მაშინ ქართველებსა და რუსეთს შუა შეიძლება შეიცვალოს აინდელი დამოკიდებულება. სწორედ ესლა ეს საფიქრებელი. საქართველოს თავად-აზნაურობა სამართლიანად ამბობს, რომ ჩვენ მთელის გამაჰმადიანებული აზის თავდასხმა ავიტანეთ და ჩვენის ადგილმამულიდან ვერავინ დაგვძრა, მაგრამ ესლა ნიადაგი ვებ-ქვეშიდამ გვეცლებოა.

«ახალმა წესებმა დიდს ვალეში ჩაჰყარა ეს თავად-აზნაურობა. მსლაა საშიშარი. თუ ბუნებრივს საქმეთა მიმდინარეობას მივინდენით, დიდძალი მამულიები საქართველოში მალე უცხო ვაჭრების ხელში გადავა, რომელთაც სრულიად ქართველებსთანა ერთგულება არ ეტყობათ. მაშინ საქართველოს პოლიტიკური არსებობა მოეპობა. მთავრობას არ შეუძლიან აიტანოს ეს, როგორც არ შეეძლო აეტანა, რომ მოსკოვის გუბერნიის ადგილ-მამულში უცხო ქვეყნელები ჩამდგარიყვნენ. ამის გამო, ჯერ-ჯერობით საჭიროა, რომ სამი მილიონი ისედაც უიმედო «პრიკაზის» ვალი აეხადოს თავად-აზნაურობას, ან რამდენიმე წელიწადზე განაწილდეს უსარგებლოდ. მასუკან საჭიროა საჩქაროდ გამოიჯენა, რომ თავად-აზნაურობა ესლანდელს მდგომარეობას გადაჩეს.

2) საჭიროა, რომ საქართველოს ეკლესიას მიენიჭოს უმეტესი თვითმმართველობა, თორემ ხალხმა სრულებით აიკრუა ცული სარწმუნოებაზედ და დიდს უქმეებშიაც კი სრულებით არ დაიარება ეკლესიებში; მღვდელს ხალხი ისე უცქერის, როგორც უცხო, რომელმაც არ იცის, რიგინად არც წერა-კითხვა, არც ქართული ლაპარაკი. მთავრობამ უნდა შეასრულოს გონიერისა და მიუღლომელი ქართველების სურვილი და ექარხოსი ქართველ სასულიერო წოდებისაგან დანიშნოს.

3) სამხედრო წყობი ღებშიაც ქართველები თავიანთ თავს დაჩაგრულად გრძობენ. მართლაც, მაჰმადიანები ქაეკასიაში თითქმის ყველანი შეარადებულნი არიან და უბრალო მარტო საქართველოა, თუმცა ქართველები არამცთუ ერთად-ერთი რუსეთის ერთგული ტომია ქაეკასიაში, იგი ყველაზედ უფრო გულადიც არი. საქართველო თაკილობს, რომ მ.ს უნდობ-

ლად ექცევიან. საქართველოს ადგილად შეუძლიან ომიანობის დროს 20 ბ ტალიონის შედგენა და ამის კვალობაზედ უნდა შესდგეს მისი ჯარი მშვიდობიანობის დროსაც.

4) ოთხმოცმა წელიწადმა გაიარა საქართველოს შემოერთებამ და მთავრობამ უნდა იცოდეს—ვისთანა აქვს მას საქმე. მართველები ცნობიერად ერთგულნი არიან რუსეთისა, თუმცა უყვართ თავიანთ ეროვნება და არცა სურთ სხვა ეროვნებაზედ გასცვალონ. მისნი საუკეთესო შვილნი გულლიად აცხადებენ,—ჩვენ რომ სხვა გეოგრაფიული მდგომარეობა გვექონოდა, პოლიტიკურ თავისუფლებას ვინდომებდითო, მაგრამ ერთ მილიონ მართლ-მადიდებელს ხალხს, რუსეთს, ოსმალეთსა და სპარსეთს შუა მომწყვდეულს, რუსეთს გარეშე სხვა გზა აღარ დარჩენია, თუ უნდა რომ ქართველ ტომად დარჩესო. ამიტომ ისინი ჩივიან, რომ მათს ეროვნულს გრძობას შესაფერს ყურადღებას არ აქცევენ... რომ სამხედრო მხრივ სრულიად არ ენდობიან მათ და სხვა ქაეკასიის ტომებთან ერთად აყენებენ.

«არ შემიძლიან არ მივაქციო ყურადღება, რომ უკანასკნელ კომისიაში, რომელსაც უნდა შეემუშავებინა ახალი წესი ქაეკასიის გამგეობისა, ერთი ქართველიც არ იყო და საზოგადოდ საქართველოს ისე ვუცქერით, როგორც ქაეკასიის სხვა მხარეებს. ჩვენ ჯერ არ აგვიღვიარებია ის ჰემ-მარიტება, რომ თუ პოლიაკს არ შეუძლიან საიმედო ქვეშევრდომი იყოს, როდესაც გულით პოლიაკი იქნება,—პირიქით, ქართველი მხოლოდ მაშინ იქნება რუსეთის საიმედო ქვეშევრდომი, როდესაც ქართველად დარჩება.»

შინაური მონღია

ჩვენი ქალაქის შენობები ბევრი ისე მცირედ არის დაფასებული და ისე ცოტას იძლევა ქალაქის გადსახლად, რომ ამ გარემოებამ მიიქცია ყურადღება ქალაქის გამგეობისა, რომელსაც სურს შეუდგეს ხელ-მეორედ დაფასებას მთელის ქალაქის მამულებისა. ამ აზრით შესდგება სამი დამფასებელი კომისია, რომელიც დაფასებს ყველა შენობებს და თუ ამ კომისიის წევრთა და მამულის მატრანთა შორის რამე უთანხმება იქნება, უნდა მიმართონ ცენტრალურ კომისიას, და ის გაარჩევს ამ უთანხმებას. კომისიებმა თავიანთი მოქმედება ერთ სწავლიწად უნდა გაათავონ.

როგორც შეეძლო, კვირას, 12 თებერვალს შესდგება თბილისის საადგილ-მამულთა ბანკის სალაშქო კრება თბილისის მაზრის თავად-აზნაურთა, ამ კრებამ უნდა განიხილოს კომისიისაგან შედგენილი სიები შესახებ სასწავლებლის ფონდისათვის გაწერილი გადასახადისა.

კარგი იქნება რომ თელავისა და სიღნაღის თავად-აზნაურთაგან წინამძღოლთაგან დაახტარნი მათს მასრებში ამ გვარეუ კრებების შედგენა, რომ მომავალი საგუბერნიო კრებისათვის მანინ ეს ფრად საჭირო საქმე გაათავებული იყოს.

არა ერთით რკინი-გზითა შეუძლიან ქვეყანას თვისის ყოფა ცხოვრების გაუმჯობესება. რკინი-გზებთან არა-ხაკლებად საჭირონი არიან გზა-ტყევილი, ურამლოდაც რკინი-გზას კვარტება ნახევარი მანინ თავის მნიშვნელობისა.

უწინ, ვიდრე ჩვენში რკინი-გზა გაისხნებოდა, თბილისიდან ფოთისკენ მიმავალი გზა-ტყევილი სამავალითო რამ იყო. ამ გზით სარგებლობდნ არა თუ შორეული მგზავრები, ერთი-ერთმანეთთან ასლა-ასლა მდებარე სოფლებსაც, დიდი შელავთი ეძლეოდათ; მაგრამ ესლა, რაკი რკინი-გზა გავიდა, ეს გზა-ტყევილი ისე აითვალწუნეს, რომ გერსავით უცქერიან და მის შეკეთებაზედ აღარაინა ზრუნავენ. გზა კიდევ მდლობა დმერთსა, გაცი, როგორც იქნება, გაივლის, მაგრამ ხიდეებსა და ბოგირებს მანინ უშეკლად თვალ-ურთის დაჭერა ეჭირებათ, თორემ სშირად მომხდარა და კიდევაც მოხდება, რომ ჩვენმა მოდიუბულმა წყლებმა არა ერთისა და ორის მგზავრის საცოცხლე შეიწირონ.

ჩვენი ცხენი-რკინი-გზის კონდუქტორები მეტის-მეტის ზდილობით ექვეიან უმაჯილ ქალებს და იმათ გულისთვის მამინეკ განჩურებენ სოლმე კაგონს, მაგრამ მოხუცებულები თვალში არ მოსდით და იმათ გულისთვის არც თავს აიტვიკუბენ სოლმე. აი, მაგ, რა შემთხვევა მომხდარა ამას წინად კოლხების პრესუტრზედ მიწხოვეის სახლის პირ-და-პირ. ერთი მოხუცებული მჯდარა პატარა უსწილით ვაგონში. როცა დაუბირობა კადმოსულა, ბევრი უთხოვინა დაუუხუბნათ და, რაკი უფრო არვის უთხოვინა, უფდა გადმომხდარყო, მაგრამ ვაი იმ კადმოსტომას: მოხუცებულად და უმაჯილიც კაქანებული ვაგონიდან ტალახსი ჩაცვინულან. ბევრი უწინათ კონდუქტორებს ამ «სასაცილო» ამბავზედ.

«მწუესი» გავტუბინებს: «ბ. საბინინი მიიცა მისს მალა-ყოფლად უსამდელოეკსობის საქართველოს კზარხოსის შაკესადმი თხოვნით, რომ გამოაწერინოს ეკლესიებს მისგან შედგენილი ოლეო, რაჭიული ნახატი წმიდა

მოცემულთა სწორის « ნინოს » . თითო ხატის ფასი აქვს დანიშნული მანეთ-ნახევარი გაუგზავნელად.

«საქართველოს ექსპონატის მასშტაბის განკარგულება და გამოყენება მთელს საქართველოში სამედიცინო საზოგადოებას, რომელსაც შეუძლიანთ უკვე გამოიყონ თავიანთი კვლევებისთვის, თუ სურთ, რასაკვირველია, კვლევის ფულებით. მთელ საქართველოში მასშტაბით ინიცირება ათას ოთხასი შტატის კვლევის (1400) და უკვე კვლევის თუ გამოიყონ, ფული მოგროვდება ორი ათას მანეთამდე.»

იგივე გაზეთი ამბობს: «ჩვენ შეგირვეთ, რომ საქართველო-იმერეთის სინოდის კანტორა ჰქრუფს ცნობებს სამრევლო კვლევების მამულებზე, რომელნიც კვლევებს დაწესა საეკლესიო მამულების ხაზინის უწყებაში გადასვლის შემდეგ. ძლიერ გარკვეულია — ამ მამულებს უურბდებოდა მიქცევა და რიგობად გაჭრობით გაიციმდა. ერთი ამისთანა საეკლესიო მამული, რაგორც გვანაბრებენ, ს. ჩხარში გაჭრობით გატყვევდა ოცდაცამეტი მანეთად. ბოლოს გაუგებოთ ეს გლეხებს, გატყვევან ქუთაისში და სამოცი და ასე მანეთიც უმდეკით ეპისკოპოსისათვის, აღწინაა ჩვენ მოგვცემა იფარითა. იმერეთის ეპისკოპოსს უწინდელი გაჭრობა გაუწყობდა და ხელახლად დაუნიშნავს. აქ ოცდაერთი საფუძველია: ან ბლადიმირის არ შეუტყობინებია საზოგადოებისათვის ამ ადგილის გაჭრობით გატყვევება და ან გაჭრობა «მოხერხებულა».

უცხოეთი

ბენერალი ბორდონი ისეთი წარჩინებული პირია ჩვენს დროში, რომ მომეტებული არ იქნება მოვიყვანოთ ყოველივე ცნობა, რაც მას შეეხება. ის იქამდე შესანიშნავი და გასაკვირველი კაცია, რომ თვით ინგლისელებსაც კი საოცრად მიანათა. იმან სიყმაწვილითვე დაიწყო საქვეყნო ასპარეზზედ მოქმედება. ძურსი გაათავა სამხედრო სასწავლებელში 1854 წელს და ცოტა ხანს შემდეგ პირამის ომში წავიდა. თუმცა ჯერ ყმაწვილი იყო, მაგრამ ისეთი ვაჟაკობა და გულბობა გამოიჩინა ამ ომში, რომ მალე, ჭრანცუზების მთავარ-სარდლის წარდგენით, იმან მიიღო საპატიო ლეგიონის ჯვარი. პირიმის ომის შემდეგ, ბორდონი ასრულებდა სწავლა-სწავლამინდობილებას ბესარაბიის და სომხეთის გამაჯენაში. 1860 წელს ის უეცრად ჩინეთში გაჩნდა. ჩინეთის მმართველობამ ჩააბარა მას მთავარ-სარდლობა ჩინეთის ჯარებისა, რომელნიც აჯანყებულ ტაიპანებს ამშვიდებდნენ. ამ დროს იმან მანდარინობაც მიიღო. მთავარ-სარდლობის თანამდებობას მალე დაანება თავი იმის გამო, რომ მისმა ხელ-ქვეითმა კომანდირებმა ტყვეები დახოცეს, მაგ-

რამ ამის შემდეგაც ბორდონი ჩინეთის იმპერატორის მეგობრად დარჩა და ფრიად დიდი გავლენა ჰქონდა სასახლეში. 1864 წელს ბორდონს ვხვდეთ უკვე ინგლისში ერთი ქალაქის მთავარი ინჟინერის თანამდებობაზე. ეს დრო იმას მთლად შეწირული აქვს ქრისტიანული მოწყობის საქმეებისათვის. მისი სადგური ერთსა და იმავე დროს სკოლაც არის და სააქადემიოც. ქვეყნის წლის განმავლობაში ის ყოველს ღამეს ატარებდა ხერხელებში, ხელში ეჭირა დაბადება, ქადაგებდა და აქცევდა ქვემარტებით გზაზე ქურდებს, ავგაკებს და კაცის-მკვლელებს. შემდეგ იმას ვხვდეთ სუდანის გუბერნატორად, სადაც თავგანწირული მოქმედობის მოწოდების მოსახლობლად. ამ ხანებში ერთხელ ბორდონი გაგზავნეს საგანგებო ელჩად აბისინიის მეფე იოანესთან; უკანასკნელმა დაატყვევა იგი და ფრიად ცუდს საქმეს უბრუნდა თურმე, მაგრამ ბორდონი ისე ენერგიულად, ისე ვაჟაკურად და გაბედულად მოიქცა, რომ ტყვეობიდან მალე განთავისუფლდა. ბორდონს დაარქვეს გვირგვინგუთნებელი მეფე და ამ წოდებასაც აქვს თავისი საფუძველი: რამდენიმე წლის განმავლობაში მართლა სუდანის მეფისათვის იყო იგი და იქაურს საქმეებს ისე განაგებდა, როგორც თვითონ მოსურვებდა და მეგობრის მმართველობას სრულიად არას ეკითხებოდა. ბორდონს ერთსა და იმავე დროს დამსახურებული ჰქონდა ორი ერთი-ერთმანეთის მიწინააღმდეგეთაგან სრული ნდობა: იმნუბარ-ფაშის მეგობარიც იყო და მაშინდელს მეგობრის ხედვის ისმაილ-ფაშასაც ძალიან უყვარდა; ამისათვის, როდესაც ეს უკანასკნელი დაეცა, იმან ფრიად სასტიკი წერილი მიწვირა ბერინგსა, რომელიც მაშინ ინგლისის მთავარ-კონტროლერად იყო, და მეგობრის ახალს სამინისტროსაც. ბერინგს, რომელიც ეხლა ინგლისის მინისტრ-რეზიდენტად არის ქაირში, არ იამა ეს წერილი და ამის გამო ბორდონი მალე გადმოიყვანეს სუდანიდან. ამის შემდეგ, ბორდონი ისევ ჩინეთში მიდის და იღებს მონაწილეობას ჩინეთისა და რუსეთის ურთიერთ შორის მორიგებაში. მაგრამ ამჟამად იქ დიდხანს არ დაჰყოფს და მალე იერუსალიმში ამოჰყოფს თავს. აქ მოიწოდნენ იესო ძრისტეს საფლავის ტაძრის გარდაკეთებას ისე, როგორც ისტორიკოსებსა აქვთ აღწერილი. მაგრამ ამასაც მალე დასტოვებს და ახლა ქონგონში განიძრახავს წასვლას. ამ დროს ინგლისის მმართველობასაც დასტოვებდა იმის თავი და გზავნის სუდანისკენ, სადაც იყოფება ეხლა ეს გასაოცარი კაცი.

შეახებ ბეკერ-ფაშის ტოკარის მახლობლად დამარცხებისა გახეტებში მოყვანილია შემდეგი ცნობები, რომლებიდანაც მკითხველი დაინახავს — თუ რანაირად გამოუსადეგნი არიან ომში მეგობრის სალდათები და რა მოსაზრებით, მარჯვედ და

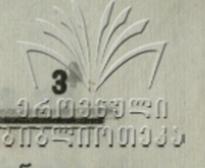
მხედ ირჯება არაბების ცხენოსანი მხედრობა. აჯანყებულებს თოფის სროლა პირველად ეგვიპტის კავალერიასთან დაუწყვიათ. შემდეგ ერთ სერზე გამოჩნდა თორმეტობდე არაბი, რომელნიც თიცხს და პატარა ტანის ცხენებზე ისხდნ და პირ-და-პირ მეგობრის ჯარის მარჯვენა მხრისკენ მოჰქროლაგდნ თურმე; თუმცა მეგობრის კავალერიას საშინელი თოფის სროლა დაუწყვიათ მათთვის, მაგრამ ეს იმათ არაფრად ჩაუგდიათ. ბეკერ-ფაშამ შენიშნა თურმე, რომ ამ არაბებს უნდათ შეიტყონ — რა ძალა აქვს მეგობრის ჯარს და როგორ არიან რაზმები განწყობილნი. ამისათვის ბეკერმა უბანა ერთს თათრების ცხენოსანს რაზმს გამოსდგომოდა მათ და გზა შეეკრა; მაგრამ შენიშნეს თუ არა არაბებმა, რომ მათ წინააღმდეგ მოძრაობა შეიქმნა მეგობრის ჯარში, მაშინათვე ისე გაქუსლეს, რომ კაცი თვალს ვერ მოასწრობდა, და როდესაც თათრები უკან დაბრუნდნ, ისინი ისევ გამოჩნდნ და ახლა სხვა მხრივ მოუარეს მტრის ჯარს. როდესაც შტაბის ოფიცრების ყურადღება ამ არაბებზე იყო მიქცეული, უცებ ჯარის მარცხენა მხარეზე ერთი საშინელი ალიაქოთი და არეულობა შეიქმნა, და ნების, რომ მეგობრის ცხენოსანი მხედრები, რომელნიც ერთი სოფლის ახლო იყვნენ დაყენებულნი, რაც შეუძლიანთ, მოაქვენებენ ცხენებს. აღმოჩნდა, რომ იმათ ახლო ყოფილა დამალული აჯანყებულების ქვეითა ჯარი, უცებ წამომხტარან ფეხზე და საშინელი ყვირილით დაუწყვიათ თოფის სროლა; მეგობრის მხედრებს შეჰშინებიათ და თავ-გადაგლეჯილები გამოგდევულან უკან.

რღა თქმა უნდა, რომ ეს შემთხვევა ძალიან შეაშინებდა და ძრწოლას დააწყებინებდა ისედაც მხდალს და უხვირო მეგობრის სალდათებს. მართლაც, დაინახეს თუ არა მათ გიჟი თუკან მტრბენილი მხედრობა, თავს ზარი დაეცათ და შიშისაგან დარეტიანებულემა აღარ იცოდნ, რა ექმნათ. ამ დროს უფროსებმაც უბანეს ქვეითა ჯარს ოთხ-კუთხად დამდვარიყო; ამ გვარს ლაშქრობას ასწავლიდნ მეგობრებს რამდენიმე კვირის განმავლობაში და, როგორც იყო, ცოტა ისწავლეს მშვიდობიანობის დროს, მაგრამ როდესაც მტერი დაინახეს, ისე დაფთხნენ მხდალი ჭელახები, რომ ოთხ-კუთხედ დაწყობა კი არა, თავისა და ბედისა აღარაფერი გაეგებოდათ-რა. როგორც იყო, სამი კუთხე შეადგინეს, მაგრამ მეოთხე კუთხეზედ კი უბედური სალდათები ისე აირივნენ ერთმანეთში, როგორც ცხენები. მტრის ცხენოსანმა მხედრობამ მაშინვე შენიშნა ეს სუსტი ადგილი, ამ მხრივ მოაწყდა მტერს, გააპო ზედ შუაზედ და შიგ შუაგულს ჯარში შემოაჭრა.

ამის შემდეგ საშინელია დაიწყო ბეკერ-ფაშის ჯარში. დამფრთხალი სალდათები შიშით კანკალებდნ და

თოფებს ისრე ისროდნ, ამის გამო ტყვია უმეტეს ნაწილად სცდებოდა მტერს. ზოგი სალდათები კიდევ აღარც-კი იგერებდნ მტერს, — ჰყრიდნ თოფებს და დაიხოქლები, საცოდაოდ დაღრეჯილები ეხეწებოდნ მტერს — გვაპატივე ნუ დაგვუცამო. მაგრამ განძინებული არაბები არაის ინდობდნ და განურჩევლად ჰხოცდნ ყველას. საზარელს სურათს თურმე წარმოადგენდა ამ დროს ბრძოლის ველი: აქლემები, ზარბაზნები, დახოცილი სალდათები სულ ერთიანად ერთმანეთში იყო არეული. ამას დაუმატოდ საშინელი ჯანყი, ყოველ მხრივ თოფების ტყავა-ტყუცი, ყვირილი და კიჟინა და ადვილი წარმოსადგენი იქნება — თუ რა შემადრწუნებელი რამ უნდა ყოფილიყოს ეს ბრძოლა. ბატონელებული არაბები, გძელი, გაწვილი თმებით, სისხლ-მორეული თვალებით, გამხეცვებული სახით დახტოდნ თურმე, როგორც ლომები, ზარ-დაცემულ სალდათების შუა და ისე ჰკაფედნ მათ, როგორც ქათმებს.

წარსულს №№-ში მოკლედ ვაცნობებდით ჩვენს მკითხველებს, რომ ავსტრო-მენგრიის მმართველობა ჯამში ბლესის მოკლის შემდეგ ძლიერ დაფაქურდა და მაშინათვე განსაკუთრებულ ზომებს მიატანა ანარხიული მოძრაობის საწინააღმდეგოდ; ძლიერ ბეჯითად, ენერგიულად შეუდგა იგი საქმეს და ყოველს ლონის-ძიებას ხმარობს ერთბაშად და დაუყოვნებლივ დასაწყისშივე მოულოს ბოლო ამბობებას. ბრაფს ტაფეს პირ-და-პირ, პარლამენტის დაუკითხავად, შემოუღია 1869 წ. 5 მაისის კანონი, რომელიც მმართველობას უფლებას ანიჭებს განსაკუთრებული ზომების ხმარებისას, თუ საშიშროება რამ მოკლის ან სახელმწიფოს, ან კერძო პირთა. ამ კანონის ძალით პოლიციასაც უფლება აქვს სექვო პირთა აღმინისტრატული წესით გარდასახლებისა. ამას გარდა, მას შეუძლიან, როდესაც საჭიროება მოითხოვს, სამოსამართლო მთავრობის დაუკითხავად, ჩხრიკოს სახლები და ხსნას ფოსტით გაგზავნილი წერილები, თუ საექვოდ დაინახეს მათ. ამავე კანონის ძალით სრულად ისწავს ურდობის თავისუფლება. დამტკიცებულ ამხანაგობათ მხოლოდ მაშინ შეუძლიანთ სხდომები გამართონ, როდესაც ამ სხდომებზე მმართველობისგან დანიშნული პირი დაესწრობა; ამასთანავე არამცთუ სხდომების პროგრამები, არამედ იმ სიტყვების მოკლე შინაარსიც კი, რომელნიც უნდა სხდომებზე წარმოითქვან, უნდა წინასწარ პოლიციამ განიხილოს და ისე შესდგეს კრება და სიტყვებიც ისე წარმოითქვას. უქმდება აგრეთვე ბუკვლის თავისუფლება. ამ შემთხვევაში მმართველობას ნება აქვს მიხეზის აუხსნელად აღკრძალოს რომელიც უნდა გამოცემა; ყოველ-დღიურს გახეტებს, ვიდრე დაიბეჭდებოდნ, სამის საათის წინად უნდა უდგენდნ პოლიციას

განსახილველად, ხოლო დანარჩენ გან-
მოცუბათა — დაბეჭდვადის რუკა საათის
წინდა. მარდა ყოველივე ამისა, პოლი-
ციას შეუძლიან გამოსცენ წესები ია-
რალის დამზადების და ტარების შესა-
ხებდაც. მინც პოლიციის განკარგუ-
ლებათ არ აღსრულებს, ის ან ექსის
თვით საპყრობილოში დატუსაღდება,
ან 1000 გულდენი ჯარიმა გადახდე-
ბა.

შოველივე, რაიცა ჩამოეთვალეთ,
შეადგენს მხოლოდ აღმინსტრაციულ
ზომებს; ამას გარდა, მმართველობა
ხმარობს სხვა უფრო სასტიკს და
ძლიერს საშუალებათაც; მაგ., მოის-
პო ნაფიტო მსაჯულობა არამცოთუ
პოლიტიკურს საქმეებში, არამედ კერ-
ძო დანაშაულობათა შესახებაც.

— დიდი ხანია, რაც საქონია ითე-
ლება სოციალისტების და სოციალ-დე-
მოკრატების ბუფდ. ენობრივი აგრეთ-
ვე იმათ სამყოფელ ადგილად ითვლება.
ამ უკანასკნელს დროს დრეზდენში იმა-
თი მოქმედების ასპარეზად შეიქმნა.
მრთს გერმანიულს გაზეთში იწერე-
ბიან, რომ ამას წინაღ დრეზდენში,
იმ ქუჩებზე, რომელთაც უფრო ბევ-
რი ხალხი ხედება, იპონეს აქაიქ
მოფანტული პატარ-პატარა ქალა-
ლის ნაპირები... ამ გვარი ქალა-
ლის ნაპირები განსაკუთრებით ბევ-
რი უნახავთ ქალაქის საბჭოს უმთავ-
რეს კიბეზედ, შინაურ საქმეთა სამი-
ნისტროს საბჭოში, კომენდანტის სამ-
მართველოში და სხვა ამ გვარს ად-
გილებში. მითქმის ამავე დროს, წარ-
ჩინებულს სოციალისტების მოთავეს,
ბებელს, გაუმართავს ერთს რომელი-
ღაც შენობაში ყრილობა, რომელ-
ზედაც 1100 კაცი ყოფილა. ბებელს
წაუკითხავს ლექცია ეკონომიურს
კრიზისზე, მისს მიზეზებზე და შედეგ-
ზე. მრატორი ტამის-კვრით და დი-
ლის ამბით მიუღიან მსმეველებს. მ-
ვის ლექციაში ბებელს, სხვათა შო-
რის, შემდეგი პირი გამოუთქვამს:
«ებლანდელი მდგომარეობა მხოლოდ
მაშინ შეიძლება შეიცვალოს, როდ-
საც საზოგადოება ისწავლის სხვაფრივე
ფიქრსა. ამის მისაღწევად საჭიროა
იმისთანა საშუალებანი, რომელთა
დასახელებაც უადგილოდ მიმაჩნია ამ
დარბაზში». ბებელის გარდა, ერთს
სხვა დებუტატსაც განუზრახავს ამ
გვარივე ყრილობის გამართვა, კიდევ
დაუბეჭდავს წითელ ქალაქზე აფი-
შები და იმისთანა ქუჩებში გაუკვრევი-
ნებია, სადაც უფრო მუშა-ხალხი
ხედება, მაგრამ, როგორც იწერებიან,
მთავრობას აუკრძალავს ეს ყრილო-
ბა.

ამ ცოტა ხანში გერმანიის რეიხ-
სტაგში უნდა განიხილონ მმართვე-
ლობის წინადადება შესახებ იმისა,
რომ ის კანონი, რომელიც სოცია-
ლისტების შესახებ დროებით არის
დადგენილი, კიდევ რამდენიმე ხანს
იყვეს წარმოებაში, და ბერლინში და-
ლიან უხარიათ თურმე მმართველო-
ბის მომხრეთ სოციალისტების ამ გვა-

რი ატება, რადგანაც რეიხსტაგე, უე-
ჭველია, ყურადღებას მიაქცევს მათს
მოქმედებას, მმართველობის სურვილს
შეასრულებს და სოციალისტების შე-
სახებ კანონს კიდევ დიხანს დას-
ტოვებს არსებაში. საქონიაშიც სო-
ციალისტების გაცხარებული მოქმედ-
ების გამო თითქმის პროგრესისტებსაც
კი გამოუცხადებიათ მმართველობის-
თვის, რომ ჩვენ ყოველის ღონის-ძი-
ებით დაგეხმარებით შვოთვის და აღ-
რეულობის მოსპობაში.

სხვა-და-სხვა ამბები.

დიდებული კაცების სიწეროლმანე.
ერთი ნეპეცური გაზეთის სიტყვით, სა-
ფრანგეთის ორი განთქმული მწერალი —
ემილ ზოლას და ჟოულ კლარკტი — ერთს
დროს დიდი შეგობები იყვნენ და აქბ-
დენ ერთმანეთს ყურხანდა-გაზეთებში, რა-
მდებოდაც კი ისინი მუშაობდნენ. ერთ-
სულ, როდესაც ემილ ზოლას დაბეჭდი-
ნა ერთი თავისი უკანასკნელ რომანთა-
განი, ჟოულ კლარკტის მოუვიდა ზო-
ლასაგან წერილი, სადაც, სხვათა შორის,
ეწერა: «ახა, დატრიალდით ჩემი წიგნი-
სათვის. ახა დატრიალდით-რა, რაც კი
შეგემდლოთ ხომ იცით ანდა? — ხელი
ხელსა წინსა... კლარკტიმ აქა და
ადიდა ზოლას წიგნი. მაგრამ, ცოტა
ხნის შემდეგ, ამ შეგობებმა დაიწყეს
ერთმანეთის შეცდობა, ახა მე ვიყო
მკითხველების თვალში წინ, ახა მე.
აქედამ ჟურ ცოტა გავრდიდა მათი ამ-
სხანგობა და ბოლოს სულ ერთმანად მო-
ისპო. ემილ ზოლას, მატარა ხნის შემ-
დეგ, დასწერა კლარკტის თხზულებასზე
მეტად შესამაინა კრიტიკა. კლარკტი, რა
თქმა უნდა, ამისთანა საქციელზე გა-
ცოფიანდა და მწარედ გადუხნდა თა-
ვის მტერს: ადგა და ზოლას წერილი,
რომელიც ზემოთ მოვისსენიეთ, ერთს
განთქმულს ჰრანცეზულს გაზეთს დაა-
ბეჭდინა. თითონ დაუმტა ამ წერილს
მხოლოდ შემდეგი სიტყვები: «სხანს,
რომ ალბად მე ზოლასთვის აგრე რი-
გად სუფთად ვერ მიხანა ხელი. ჟოულ
კლარკტი».

არ ვიცით, რამდენად მართალია ეს
ამბავი, მაგრამ იგი მაინც გვიჩვენებს,
თუ სამდის გასტანს პარტიის ზოგაერ-
თა უკანადადგენის ადამიანების წერილ-
მანობა და მხუთბითი უსუფთაობა. იგი-
ვე ამართლებს ანდასას: «რაცა ბრწყინავს,
ყოველივე ოქროს როდება».

მრი მახურეკი პეტერბურგში.
— ახა, ახნ, დღეს კი მე ვისდა სა-
დაღის ხარჯსა.

— ნუ გეჩვენა იმედა: — დღეს ჩემი ხარ-
ჯია.
— კარა, და შენ ხომ გუშინ დიუ-
სოსთან საუზმის ფული მიეცა; ისიც
გეუფა.
— შენ კადე რომ დომინიკთან სა-
დაღისა გადახდე.
— მაშ რაჯი აგრე, ახ რას გეტყვი:
მოდე, ამ ღაქას აუხუთათ თვალები

და ხელს ხელს ვიარათ ოთასში. ვისაც
ის დაიჭერს, ხარჯი იმან გადასადოს.
— კარგი, უხუელი მატკას.
აუგრეს ღაქას თვალები და, მინამ
ეს უბედური აფათურება ოთასში სე-
ლებს, ეს ორი გაქნილი მახურეკი თა-
ვისუფლად გამოვიდენ სასტუმროდამ და
არსენად გაუდგენ თავიანთს გზას ასლას
სხვა სასტუმროებისკენ.

ტელეგრაფი

(ჩრდილოეთის სააგენტოსათვის.)

7 თებერვალს.

ირბიტი. «იარმაროჩნი დისტოკ»-ი
იუწყება, რომ იმელისის ოლქში
აგზავნი დაეცნენ ვაჭრებს, რომ-
მელთაც ჩაი მოჰქონდათ, წარ-
თვეს თხუთმეტი უუთი ჩაი და გაიქ-
ნენ. იარმაროჩნი საზოგადოდ
წყნარად მიდის; მანუქაქტურის
ვაჭრობა კარგად მიდის, მხოლოდ
დიდრონი ჰირომები, მოელიან,
რომ მაქრის ფასი დაიწვეს და
ერთმანი კი აიწვეს.

პსკოვი. დღეს დაიწყო სამს-
ჯავროში სახელმწიფო ბანკის
შეკრვის განყოფილების კასირად
ნამყოფის შტინისის საქმის ვარ-
ჩევა; ამას ბრალდება მითვისება
10,000 მანეთისა, რომელიც ბან-
კის კასიდგან გაუტანია.

მანა. დეპუტატთა პალატა სჯი-
და დღეს წინადადებას, რომელიც
თხოულობს, რათა შემწეობა დაე-
ნიშნოს იმ პირების ოჯახობათ,
რომელნიც გაიგზავნენ ვენიდგან
სოციალისტური საქმეების გამო.
ამ წინადადებას ეწინააღმდეგებო-
და გრაფი ტაბე; ამან წაიკითხა
წერილი სოციალისტური ფურც-
ლის «ცუგენქტ»-ისა, რომელიც
შეშტში გამოდის და რომელიც
ამ წერილში იწვევს თანამოზიან-
რეთ — უარჰყონ სახელმწიფოსაგან
ყოველივე შემწეობა. პალატამ უარ-
ჰყო წინადადება დიდ-ძალი ხმის
უმეტესობით.

სუაბიი. გუშინ გამოვიდა ნა-
პირზე 739 კაცი ინგლისის ჯა-
რისა; ტოგარის ვარნიზონი მტერს
გამოუხტა და ძლიერ დააზიანა.

პირი. ვარდასწყვიტეს ინგლი-
სის ჯარებს, რომელთაც დროე-
ბით უჭირავთ ეგვიპტე; კიდევ
ბლომად ჯარი მოემატონ.

8 თებერვალს.

პეტერბურგი. «ქუნალ-დე-სან-
პეტერბურ» იუწყება, რომ ის ხმე-
ბი, ვითამც უცხო მხრელები აწე-
სებდენ პეტერბურგში ახალს
ბანკებს, უსაფუძვლონი გამოდგ-
ნენ. რომელიდღის სახელი, რომე-
ლიც პარიკში იმყოფებან, არ ფიქ-

რობს პეტერბურგში განყოფი-
ლების დაწესებას და პარიკ ნიდე-
ლანდიის ბანკმა დიდი ხანია თავი
დაანება ამ გვარს ფიქრსა. მარ-
თალი მართო ის არის, რომ რამ-
დენიმე რუსეთის და უცხო ქვეყ-
ნის ბანკირმა შეიძინეს ანუ ცდი-
ლობენ შეიძინონ უმეტესი ნაწი-
ლი კომერციული ბანკის აქციები-
სა, რომელნიც აქამდისინ ერთის
გაცის ხელში იმყოფებიან.

გაზეთები იტყობინებიან, რომ
საქმე სარტა ბეკერის მოკვლის
თაობაზე ახალს მიმართულებას
იღებს და მირონოვიჩი ხელმან-
ლად დაატუსაფეს.

რ.მ.მ. საზოგადო მუშაობის მი-
ნისტრმა ჯენალამ გამოუცხადა
დეპუტატთა პალატას, რომ კორ-
ნეტოს მანლობლად ნაპოვნი
ბოთლი, რომელიცაც საფუტეზე-
ლი ნივთიერება იყო, მატარებ-
ლისთვის არავითარი ვნება არ
შეეძლო მოეტანა და რეგსები
გაუფუჭებულნი დარჩნენ. მინისტ-
რის ლაპარაკს ისე სხანს, ვი-
თამც იმას უნდადეს დაამტკი-
ცოს, რომ მეტის მოკვლის გან-
ზრახვა არავისა ჰქონია და ვი-
თამც გამოძიება ოთნი უცნობი
გაცის შესახებ დაწეობილიყოს იმი-
ტომ კი არა, რომ იმათ მეტის
მოკვლას უნდადეს, არამედ იმი-
ტომ, რომ მათ ქანდარმის მო-
კვლა განიზრახეს.

ლონდონი. საზოგადოებათა პა-
ლატამ 311 ხმის უმეტესობით 62
ხმის წინააღმდეგ უარჰყო ნორს-
კოტის წინადადება კაბინეტისთვის
განკიცხვის გამოცხადებაზე.

გამორჩენილი რადიკალი ბრედ-
ლო კვლავ ამოიჩინეს დეპუტა-
ტად.

განსხადებანი

- «იმპერიის» შინაარსი. I. პრიელ-
ენთა ჯგუფი და ქართული ენა, II. მი-
რიანა შეილისა. II. საანდაზო ლექსები
ამოკრეფილნი მეთხვის ტყაოსნიდამა,
«ძილილაქა მანდილა» და «მურა-
მიანილა» (შემდეგ). III. დამით
შინანი ქვეყანა, ანუ შვეცია და ნორ-
ვეგია. IV. ირაკლი და კობტა ბე-
ლოდი, ლექსი მ. მ. სსა. V. ბან-
კიციული, მოთხრობა პ. მოჩუბარი-
ძისა. VI. ბიბლიოგრაფია (სანიმუშო
ნომერი «ნობათისა»). VII. შანაუ-
რი მიმოხილვის მაგიერი. VIII. მანც-

ბ ა ლ ა ნ ს ი

თბილისის სათავად-აზნაურო ბანკისა, 1 იანვრისათვის 1884 წლისა.

ბ ა ლ ა ნ ს ი

		მან.	კ.	მან.	კ.			მან.	კ.	მან.	კ.
1) ნაღდი ფული კასში		19,200	58			1) ძირის ფული:					
გირაოს ფურცლები კადაში		107,200	—	126,400	58	ა) დიდ-ვადანის სესხისათვის	179,942	63			
2) მიმომდინარე ანგარიშებს:						ბ) მცირე-ვადანის სესხისათვის	127,611	59	307,554	22	
ა) სასაქონლო ბანკის თბილისის განყოფილებაში		111,029	72			2) სათანადოგო თანხა:					
ბ) კარგო ბანკებში		1,255	51	112,285	23	ა) სესხი, რომელიც გაცემულია 28 მაისის 1874 წ. წესდების ძალით	20,360	45			
გ) კორესპონდენტებთან						ბ) ურთი-ერთ შორის თავდებობით გაცემულ სესხსე	14,739	89	35,100	34	
3) მიხარებულობა:						3) თანხა საზოგადო საჭიროებისათვის	5,290	—			
ა) საწერო ფული თბილისის ურთიერთ შორის ნდობის საზოგადოებაში					30	4) თანხა, რომელიც შედამხდელ კომიტეტის განკარგულებაშია	4,659	80	9,949	80	
ბ) გირაოს ნდობისათვის						5) საყოველ-შემთხველო თანხა			12,389	46	
4) ბანკის სარგებლობის ქაღალდები:						6) გირაოს ფურცლები დასასურდავებლად გამოცემული 28 მაისის 1874 წლის წესდების ძალით:					
ა) სასაქონლო და კარანტის ქაღალდები შენახული სასაქონლო ბანკის თბილისის განყოფილებაში (80,000)		72,049	55			54 1/2 წლით	441,900				
ბ) სხვა სარგებლობის ქაღალდები (32,900)		31,830	07			43 1/2 ,,	365,000				
გ) იმათა		698	90	104,578	52	27 1/2 ,,	558,500				
5) დიდ-ვადანი სესხნი, რომელიც გაცემულია ბანკის 28 მაისის 1874 წ. წესდების ძალით:						18 წ. და 7 თვით	6,500		1,371,900		
ა) მიწა-წყლის გირაოს 54 1/2 წლით		441,900	—			7) გირაოს ფურცლები, რომელიც გამოცემულია ურთი-ერთ შორის თავდებობით გირაოდ მიღებულ უძრავ ქონებათა:					
ბ) მიწა-წყლის გირაოს 43 1/2 წ.		365,000	—			43 1/2 წლით	741,600				
გ) ქაღალდის უძრავ ქონებაზე გირაოდ 27 1/2		558,500	—			27 1/2 ,,	2,228,900		2,970,500		
დ) ქაღალდის უძრავ ქონებაზე გირაოდ 18 წლით და 7 თვით		6,500	—	1,371,900	—	18 წ. და 7 თვით					
6) დიდ-ვადანი სესხნი, რომელიც გაცემულია ბანკის 17 თებერვლის 1881 წ. წესდების ძალით და გირაოდ მიღებულს მამულზე ურთიერთ შორის თავდებობის ქვეშ:						8) გირაოს ფურცლები ტირაჟში გამოსულნი იმ ჯამისა, რა ჯამიც წესდების 89 წ. ძალით გადადებული იყო არა-ვადებულის თავის-გადახდისათვის			12,729	80	
ა) მიწა-წყლის გირაოს 43 1/2 წლით		747,964	90			9) გირაოს ფურცლები, მოხარებულნი იმ წარადის დასათავსებად, რა წარადიც შეიძლება იყოს ბანკზე დარჩენილ მამულების გაყიდვის დროს			20,000		
ბ) ქაღალდის უძრავ ქონებაზე 27 1/2 წლით		2,235,264	90	2,983,229	80	10) მოსახლობლად დანიშნული სესხნი:					
7) გადასახადი, რომელიც ქონდა შევსეთი (§ 13)						ა) გირაოს ფურცლებით	86,600				
ა) დიდ-ვადანი სესხსე		179,517	15			ბ) ნაღდის ფულით	363	64	86,963	64	
ბ) მცირე-ვადანი სესხსე		2,488	50	182,005	65	11) ტირაჟში გამოსულნი გირაოს ფურცლები ჯერ წარმოუდგენელი გადასახდელად			65,450		
8) გადა გასული შემოსატანი ფული				41,746	60	12) გირაოს გურცლების გადასახდელი კუბონები			116,270	50	
9) მცირე-ვადანის სესხნი				121,800	—	13) სარგებლის ჭონდი			130,272	84	
10) გირაოს ფურცლები, საკომისიოდ მიღებულნი (498,000)				398,400	—	14) თავისი გასასტუმრებელი ჭონდი:					
11) დასაბრუნებელი ხარჯი				5,579	54	54 1/2 წლით	924	04			
12) კუბონები, ვადის გასულადის გადახდილი						43 1/2 ,,	1,171	64			
13) ხარჯი:						27 1/2 ,,	7,337	71			
ა) ბანკის მოწოდებისათვის				4,218	27	18 წ. და 7 თვით	234	35	9,667	74	
ბ) ბანკის გამოკების შენახვა						15) თავისი გასასტუმრებელი ჭონდი ურთიერთ შორის თავდებობით:					
ბალანსი				5,452,174	19	43 1/2 წლით	2,357	41			
						27 1/2 ,,	19,766	30	22,123	71	
						18 წლით 7 თვით					
						16) თავისი გასასტუმრებელი ჭონდი არა-საკლდეზულად გადასახდელად იმ გირაოს ფურცლებისა, რომელიც ურთიერთ შორის თავდებობის პირობით არიან გამოცემულნი			28	26	
						17) გარდამავალი ჯამნი:					
						ა) ნაღდის ფულით	35,931	68			
						ბ) გირაოს ფურცლებით	600	—	36,531	68	
						18) კორესპონდენტები			177,275	66	
						19) მსესხებულნი			3,391	73	
						20) ნაღდი მოკება			64,074	81	
						ბალანსი			5,452,174	19	

თავსმჯდომარე ბანკის მმართველობის თ. ი. გ. ზამბაკაძე.

მმართველობის წევრნი { თ. ა. ზ. ჩოლაყაშვილი. თ. ი. გ. მაჩაბელი.

ბუხგალტერი ქ. საჩატურიანი.